

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 58/2017-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudcu Milana Lalíka a sudkyne Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ľuboslavom Kašubom, Na vršku 1, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv zaručených čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 39/2015 v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 5. augusta 2016 a uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Tos 109/2016 z 10. novembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 39/2015 p o r u š e n é b o l i .

2. Sťažnosti [REDACTED] vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. januára 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 36/2015 v súvislosti s jeho rozhodovaním o žiadosti o prepustenie z väzby z 5. augusta 2016 a porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného čl. 5 ods. 1 a 3 dohovoru uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tos 109/2016 z 10. novembra 2016 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 39/2015 z 29. januára 2015 z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V predložennom prípade potom okresný súd rozhodoval o ďalšom trvaní väzby na základe žiadosti sťažovateľa z 5. augusta 2016 a uznesením sp. zn. 2 T 39/2015 z 13. septembra 2016 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“) žiadosť o jeho prepustenie z väzby zamietol. Následne krajský súd uznesením z 10. novembra 2016 sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu zamietol, pričom uznesenie krajského súdu malo byť sťažovateľovi doručené až 18. novembra 2016.

3. Sťažovateľ uvádza, že „od podania... žiadosti trvalo Okresnému súdu Bratislava V do rozhodnutia až 39 dní. Od rozhodnutia Okresného súdu Bratislava V uplynulo ďalších 66 dní do rozhodnutia Krajského súdu Bratislave, teda celkovo sa rozhodovalo 105 dní o... žiadosti o prepustenie z väzby“. K dĺžke rozhodovania o väzbe sťažovateľ následne cituje z ustálenej judikatúry ústavného súdu (napríklad III. ÚS 7/00, I. ÚS 1/03, III. ÚS 126/05 a iné) vidiac aj vo svojom prípade porušenie základného práva na osobnú

slobodu zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru.

4. Vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu sťažovateľ uvádza, že tento jeho sťažnosť zamietol ako nedôvodnú, hoci v odôvodnení svojho uznesenia pripúšťa dôvodnosť jeho sťažnosti. Takéto rozhodnutie krajského súdu podľa jeho názoru vykazuje znaky arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti. Tvrdí, že nielen konanie okresného súdu, ale aj konanie krajského súdu o sťažnosti proti uzneseniu o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby trvalo neúmerne dlho a nespĺňalo požiadavky vyplývajúce z práv zaručených čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 17 ods. 1, 2 a 4 ústavy. Vychádzajúc z predpokladu, že celú zodpovednosť za porušenie označených práv nesie krajský súd ako nadriadený orgán, pri rozhodovaní o sťažnosti považuje za primerané, aby mu od krajského súdu bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €.

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal vo veci rozhodnutie, ktorým vysloví, že okresný súd „*v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/39/2015 zo dňa 13.09.2016 v spojení s uznesením Krajského súdu Bratislava sp. zn. 3Tos/109/2016 zo dňa 10.11.2016* svojim postupom v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy SR a podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“, a tiež že krajský súd „*uznesením zo dňa 10.11.2016 sp. zn. 3Tos/109/2016 v súvislosti s konaním o sťažnosti voči rozhodnutiu Okresného súdu Bratislava V. zo dňa 13.09.2016, ktorým zamietol žiadosť o prepustenie z väzby sťažovateľa, porušil jeho práva byť vo väzbe len po dobu nevyhnutnú a právo na preskúmateľné rozhodnutie a právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby podľa článku 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy SR a podľa článku 5 ods. 1, ods. 3 Dohovoru...*“. Zároveň navrhol zrušenie uznesenia krajského súdu, vyslovenie príkazu krajskému súdu vo veci znovu konať a rozhodnúť a priznanie finančného zadosťučinenia od krajského súdu v sume 5 000 €.

6. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 58/2017-10 z 8. februára 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky,

o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v senáte ústavného súdu v zložení Milan Ľalík (predseda senátu), Peter Brňák (sudca) a Marianna Mochnáčová (sudkyňa). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2017 účinného od 1. marca 2017 I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Peter Brňák (predseda senátu), Milan Ľalík (sudca) a Marianna Mochnáčová (sudkyňa). Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

7. Na základe výzvy ústavného súdu sa podaním z 28. februára 2017 k prijatej sťažnosti vyjadril krajský súd, ktorý sa v plnom rozsahu stotožnil s vyjadrením predsedníčky senátu súdneho oddelenia 3 Tos JUDr. Zuzany Molnárovej k sťažovateľom namietanému porušeniu označených práv, z ktorého vyplýva, že konajúci senát krajského súdu ako súdu nadriadeného „*vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3Tos/109/2016 z 10.11.2016 (na str. 7-8), zistiť prietahy v procesnom postupe predsedníčky senátu v konaní o žiadosti obžalovaného o prepustenie z väzby, dostatočným spôsobom zdôvodnil rozhodnutie o zamietnutí sťažnosti obžalovaného poukazujúc aj na závery aplikačnej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. II.ÚS 44/07), podľa ktorých rýchlosť rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby nie je v priamej príčinnej súvislosti so zákonnosťou jej ďalšieho trvania. Ak sa rozhodovalo o žiadosti o prepustenie z väzby s prietahmi, osoba vo väzbe sa môže domáhať finančného odškodnenia, ale takéto prietahy podľa Dohovoru nezaručujú právo na prepustenie z väzby (napr. Alojz c/a Slovenská republika).*“. V tejto súvislosti ďalej krajský súd vo svojom vyjadrení uvádza, že „*vo vzťahu k sťažovateľovi ohľadne posudzovania opodstatnenosti dôvodov väzobného stíhania, bolo zo strany prvostupňového súdu ako aj nadriadeného súdu viackrát rozhodované a bola ustálená a konštatovaná opodstatnenosť väzobného trestného stíhania*“, a nesúhlasí s tvrdením sťažovateľa, že zo strany krajského súdu došlo k predĺženiu rozhodovania v jeho väzobnej veci tvrdiac, že krajský súd podľa neho konal vo veci prednostne a urýchlene, v zmysle zásady trestného konania uvedenej v ustanovení § 2 ods. 6 druhej vete Trestného poriadku.

8. Okresný súd vo svojom vyjadrení z 2. marca 2017 k prijatej sťažnosti uviedol „*genézu rozhodovania, vypracovanú zákonnou sudkyňou – JUDr. Willantovou*“ a v závere

poukázal na „skutočnosti a fakty, ktoré už konštatoval aj krajský súd v napádanom uznesení z 10. novembra 2016 sp. zn. 3Tos/109/2016, týkajúce sa najmä dĺžky konania o žiadosti o prepustenie z väzby obžalovaného [REDAKOVANÉ] (v podstate č.l.7-8 uznesenia)“.

9. Zo spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 2 T 39/2015 bol zistený tento priebeh konania týkajúci sa rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby:

- 12. augusta 2016 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 5. augusta 2016;

- 18. augusta 2016 predsedníčka senátu okresného súdu nariadila na 22. august 2016 termín neverejného zasadnutia; po oznámení uvedeného termínu jednej z prísediacich táto členka senátu oznámila, že sa neverejného zasadnutia nemôže zúčastniť z dôvodu, že sa nachádza mimo Bratislavy;

- 19. augusta 2016 bol termín neverejného zasadnutia zmenený na 26. august 2016;

- 26. augusta 2016 bolo neverejné zasadnutie odročené na 13. september 2016 pre neprítomnosť tlmočníka, keďže sťažovateľ trval na jeho prítomnosti; sťažovateľ zároveň vyslovil súhlas, aby o jeho žiadosti bolo rozhodnuté na hlavnom pojednávaní, ktorého termín bol už skôr stanovený na 13. september 2016;

- 13. septembra 2016 bolo rozhodnuté o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu tak, že žiadosť bola zamietnutá, pričom sťažovateľ na neverejnom zasadnutí uviedol, že si podáva sťažnosť a túto odôvodní v lehote 10 dní od konania hlavného pojednávania a právny zástupca sťažovateľa uviedol, že sťažnosť si bude odôvodňovať jeho klient;

- 27. septembra 2016 bolo krajskému súdu doručené odôvodnenie sťažnosti sťažovateľom;

- 28. septembra 2016 bola sťažnosť sťažovateľa odstúpená okresnému súdu;

- 3. októbra 2016 bola sťažnosť doručená Okresnej prokuratúre Bratislava V s upozornením, že sa k nej môže v lehote 5 dní odo doručenia vyjadriť, zároveň bol zrušený termín hlavného pojednávania na 8. november 2016 z dôvodu rozhodovania o sťažnosti sťažovateľa krajským súdom;

- 4. novembra 2016 bol spis predložený krajskému súdu;

- 7. novembra 2016 krajský súd nariadil neverejné zasadnutie na 10. november 2016;

- 10. novembra 2016 krajský súd na neverejnom zasadnutí podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa zamietol;
- 16. novembra 2016 krajský súd vrátil spis okresného súdu s oznámením, že uznesenie nadriadeného súdu bolo krajským súdom doručené všetkým procesným stranám,
- 18. novembra 2016 bolo uznesenie krajského súdu doručené sťažovateľovi.

10. Ústavný súd so súhlasom všetkých účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj listinnými dôkazmi (súdnym spisom okresného súdu týkajúceho sa posudzovaného konania) dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

13. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

14. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

15. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť...

16. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenia sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

17. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

18. V zmysle § 2 ods. 6 druhej vety Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní a sudy sú povinné vybavovať väzobné veci prednostne a urýchlene.

19. Ústavný súd v zmysle svojej ustálenej judikatúry zdôrazňuje, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (mutatis mutandis III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Toth c. Rakúsko z 12. 12. 1991). Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03).

20. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva

neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

21. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru ústavný súd poukazuje aj na svoju ustálenú judikatúru, z ktorej vyplýva, že v týchto právach je obsiahnuté aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, ako aj právo byť prepustený počas konania (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05), pričom prepustenie z väzby na slobodu môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, IV. ÚS 181/07).

22. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „a bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55). Prieskumné súdne konanie musí byť vedené v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a tiež aj účelom čl. 5, to znamená ochranou jedinca proti svojvôli, osobitne aj s ohľadom na čas, ktorý uplynie do vyhlásenia rozhodnutia (rozsudok vo veci Koendjibiharie v. Holandsko, 25. 10. 1990, § 27).

23. Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že jednotlivé lehoty z hľadiska požiadavky neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby

v zmysle § 17 ods. 2 a 5, ale aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru sa posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (obdobne pozri aj III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03, II. ÚS 353/06).

24. Pri posudzovaní neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o zákonnosti väzby sa vychádza aj z pravidla, že keď sa na rozhodovaní o návrhoch osoby pozbavenej osobnej slobody na preskúmanie zákonnosti tohto pozbavenia zúčastnilo viac stupňov súdov, berie sa do úvahy celková dĺžka konania, to znamená od podania návrhu až do právoplatného rozhodnutia o ňom (napr. rozsudky ESLP vo veciach Letellier v. Francúzsko, 26. 6. 1991, § 56 a Navarra v. Francúzsko, 23. 11. 1993, § 28).

25. Článok 5 ods. 3 dohovoru nepriznáva jednotlivcovi absolútne právo byť prepustený na záruku, ale umožňuje mu žiadať o prepustenie na slobodu s poskytnutím záruky. Súdny orgánom vzniká v tejto súvislosti povinnosť zvážiť, či sa poskytnutím určitej záruky dosiahne rovnaký účel, aký bol sledovaný vzatím osoby do vyšetrovacej väzby. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby (I. ÚS 239/04, II. ÚS 38/05).

K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu

26. Predmetom konania pred ústavným súdom v tejto časti bolo posúdiť ústavnosť sťažovateľom tvrdeného zásahu do obsahu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, ktorá bola okresnému súdu doručená 12. augusta 2016.

27. Z uvádzanej chronológie tohto konania (bod 9) vyplýva, že okresný súd o tejto žiadosti rozhodol 13. septembra 2016 a na konanie o sťažnosti proti uzneseniu okresného

súdu spis predložil až 4. novembra 2016. Okresný súd vo veci uvedenej žiadosti tak disponoval spisom 84 dní bez toho, aby rozhodnutie o žiadosti sťažovateľa nadobudlo právoplatnosť. Z chronológie uvedeného konania je tiež zjavné, že okresný súd vydal uznesenie o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby v dobe približne jedného mesiaca od doručenia žiadosti sťažovateľa, čo ústavný súd aj s prihliadnutím na vykonanie neúspešného pokusu o prerokovanie žiadosti na neverejnom zasadnutí konanom 26. augusta 2016 svojou intenzitou ešte nehodnotí ako ústavne neudržateľné. Avšak okresnému súdu trvalo viac ako mesiac a pol predloženie spisu krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti proti jeho uzneseniu o väzbe, čo už neakceptovateľne zasiahlo do sťažovateľom označeného základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a jeho práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti trvania väzby zaručeného čl. 5 ods. 4 dohovoru. Tento následok porušenia označených práv už nemohol zvrátiť ani krajský súd svojím v zásade rýchlym postupom pri prerokovaní sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu.

28. Postup okresného súdu v namietanom konaní tak nespĺňal požiadavku neodkladnosti a urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v intenciách práv zaručených čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru. Ústavný súd pri ustálení tohto záveru prihliadol predovšetkým na svoju predchádzajúcu judikatúru, v ktorej už vyslovil, že personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či postup súdu v konaní bol ústavne súladný (napr. III. ÚS 14/00, I. ÚS 127/04).

29. Vzhľadom na uvedené zistenie ústavný súd prvým výrokom svojho nálezu vyslovil, že okresný súd v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby doručenej okresnému súdu 12. augusta 2016 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 39/2015 porušil základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu zaručené čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj jeho právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby zaručené čl. 5 ods. 4 dohovoru najmä tým, že svojím postupom spočívajúcim vo včasnom nepredložení veci krajskému súdu na rozhodovanie o sťažnosti proti jeho uzneseniu bránil v urýchlenom právoplatnom skončení konania o uvedenej žiadosti, čo je nezlučiteľné s obsahom označených práv.

K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu

30. Sťažovateľ vo zvyšnej časti sťažnosti namieta arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť uznesenia krajského súdu o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bola podľa § 79 ods. 3 a § 72 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby, podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahradená jeho väzba dohľadom probačného a mediačného úradníka a podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprijatý písomný sľub, že povedie riadny život.

31. Krajský súd napadnutým uznesením sp. zn. 3 Tos 109/2016 z 10. novembra 2016 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu zamietol, pričom v označenom rozhodnutí po uvedení aplikovaných zákonných ustanovení [§ 71 ods. 1, § 79 ods. 3, § 80 ods. 1 a § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] uviedol tieto relevantné dôvody:

„Sťažnostný súd primárne uvádza, že pre väzobné stíhanie je potrebné kumulatívne naplniť materiálne podmienky spočívajúce v dôvodnosti podozrenia a v existencii jedného alebo viacerých dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku, a tiež formálne podmienky spočívajúce zákonnosti vznesenia obvinenia, oznámení obvinenia obvinenému a možnosti obvineného sa k tomuto vyjadriť. Ďalej konanie nesmie byť poznačené nečinnosťou.

Od posledného rozhodnutia o väzbe zo dňa 11. 08. 2015, kedy súd prvého stupňa i nadriadený súd konštatovali dôvodnosť trestného stíhania obžalovaného, bolo vo veci vykonaných viacero hlavných pojednávaní. Dňa 12. 11. 2015 boli vypočutí všetci traja obžalovaní, svedok – poškodený [REDAKOVANÉ] a svedkyňa [REDAKOVANÉ]. Hlavné pojednávanie bolo odročené na termín 21. 01. 2016, kedy sa hlavné pojednávanie pre neprítomnosť obhajcu neuskutočnilo. Po odročení hlavného pojednávania na termín 03. 03. 2016 došlo k zmene v osobe prísediaceho, pričom výlučne obžalovaný [REDAKOVANÉ] nesúhlasil s pokračovaním v hlavnom pojednávaní v senáte so zmeneným zložením. Preto sa hlavné pojednávanie konalo znova od začiatku. V termínoch 03. 03. 2016, 05. 05. 2016, 21.07. 2016, 13. 09. 2016 sa riadne vykonávalo dokazovanie výsluchmi obžalovaných, svedkov a znalcov.

Pri rozhodovaní o väzbe súd hodnotí vykonané dôkazy len do takej miery, či majú za následok zjavnú neopodstatnenosť trestného stíhania obžalovaného, pričom na základe dôkazov vykonaných na hlavnom pojednávaní takýto záver vo vzťahu k obžalovanému konštatovať nemožno. Hoci je potrebné pripustiť, že na hlavnom pojednávaní boli produkované aj dôkazy, ktoré vinu obžalovaného nepotvrdzujú, súd prvého stupňa vykonal aj dôkazy usvedčujúce obžalovaného, a to napr. výpovede obžalovaných [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ako aj svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Nie je úlohou sťažnostného súdu v konaní o žiadosti o prepustenie z väzby hodnotiť vykonané dôkazy z toho hľadiska, či boli odstránené všetky rozumné pochybnosti o vine obžalovaného, keď táto povinnosť bude náležať odvolaciemu súdu v konaní o odvolaní voči rozsudku o uznaní viny. V súčasnosti sťažnostný súd dospel k záveru, že na hlavnom pojednávaní neboli produkované také dôkazy, ktoré by v plnej miere vyvrátili usvedčujúce dôkazy a vyvolali by tým nedôvodnosť trestného stíhania obžalovaného.

Správne súd prvého stupňa ustálil, že u obžalovaného [REDAKOVANÉ] pretrvávajú dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko obžalovanému je kladené za vinu spáchanie troch úmyselných zločinov a prečinu, pričom sa nemalo jednať o jednorazové konanie, ale o konanie charakteru pokračovacieho trestného činu trvajúceho určitý časový úsek, do ktorého mal zapájať aj ďalšie osoby. Obvinený má mať pritom podľa zistení vyplývajúcich zo spisu dlhy, ktoré nebol schopný splácať a protiprávneho konania sa mal dopustiť napriek tomu, že vo výsluchoch pred vyšetrovateľom deklaroval, že má určitý čistý mesačný príjem. Obavu z pokračovania v trestnej činnosti umocňuje fakt, že je za obdobnú trestnú činnosť stíhaný aj v inom konaní, t. č. v štádiu prípravného konania (ORP-1094/OEK-B5-2014). Na základe uvedených skutočností sa sťažnostný súd so záverom o pretrvávajúci väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku stotožnil, pretože okolnosti uvádzania falošných bankoviek do obehu i ďalšie skutkové okolnosti naďalej odôvodňujú prednosť ochrany spoločnosti pred právom obžalovaného na osobnú slobodu.

Súd prvého stupňa preto postupoval v súlade so zákonom, keď podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol žiadosť obžalovaného [REDAKOVANÉ] o prepustenie z väzby na slobodu.

Nepochybil súd prvého stupňa ani v časti, v ktorej nenahradil väzbu obžalovaného jeho písomným sľubom a dohľadom probačného a mediačného úradníka. Aj sťažnostný súd

dospel k záveru, že účel väzby obžalovaného, ktorým je jednak ochrana meny Slovenskej republiky, ale aj ochrana občanov pred vznikom škody, nemožno v súčasnosti dosiahnuť pobytom obžalovaného na slobode. Vzhľadom rozsah trestnej činnosti a povahu skutkov, z ktorých je [REDAKOVANÉ] dôvodne podozrivý nielen v tomto, ale aj v ďalšom trestnom konaní, sťažnostný súd zastáva názor o indíciách, že obžalovaný si vylepšoval finančnú situáciu používaním falzifikátov 50 € bankoviek, čo poskytuje obraz o znížení brzdnych mechanizmov obžalovaného vo vzťahu k spoločenským hodnotám. Preto záujem spoločnosti nad zabránením v páchaní ďalšej trestnej činnosti prevyšuje právo obžalovaného na jeho osobnú slobodu. Z tohto dôvodu nemožno účel väzby v tomto štádiu trestného konania dosiahnuť pobytom obžalovaného na slobode ani za súčasného dohľadu probačného a mediálneho úradníka či prijatia písomného sľubu obžalovaného. Sťažnostný súd zdôrazňuje, že riziko recidívy pri rozhodovaní o väzbe môže súd len odhadovať (prognózovať). Toto konštatovanie sťažnostného súdu korešponduje s judikatúrou Ústavného súdu SR (napr. II. ÚS 67/2013). Uvedené však nevylučuje takýto postup v neskorších štádiách trestného konania.

Sťažnostný súd skúmal ex lege aj z podnetu obžalovaného aj otázku doterajšieho postupu súdu prvého stupňa z hľadiska rýchlosti konania a dodržania občianskych práv garantovaných ústavou, nadväzujúcich aj na článok 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a na ustanovenie § 2 ods. 6 Trestného poriadku od posledného rozhodnutia o väzbe dňa 11. 08. 2015, pričom skúmal plynulosť konania v rovine úkonov smerujúcich k meritórnemu rozhodnutiu ako aj v rovine dĺžky konania o žiadosti o prepustenie z väzby.

Pokiaľ ide o postup súdu prvého stupňa smerujúci k meritórnemu rozhodnutiu, nemožno plynulosti a rýchlosti konania súdu prvého stupňa nič vytknúť. K opakovaniu hlavného pojednávania došlo výlučne pre využitie procesného práva obžalovaného [REDAKOVANÉ] nesúhlasiť s pokračovaním v začatom hlavnom pojednávaní v novom zložení senátu, pričom aj k odročeniu hlavného pojednávania došlo pre prekážky na strane obžalovaného (obhajcu). Následne súd konal vo veci plynulo, vecne, vykonával dokazovanie v súlade s návrhmi procesných strán.

Na druhej strane zistil prieťahy v procesnom postupe predsedníčky senátu v konaní o žiadosti obžalovaného o prepustenie z väzby. Obžalovanému treba dať za pravdu v tom, že dĺžka konania o žiadosti o prepustenie z väzby odo dňa 10. 08. 2016 do rozhodnutia o nej

dňa 13. 09. 2016 na súde prvého stupňa prevyšovala 30 dní, čo je v zmysle ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. III. ÚS 7/2000, I. ÚS 18/2003, III. ÚS 126/2005) ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva v rozpore s ústavnou a zákonnou požiadavkou na prejednanie žiadosti o prepustenie z väzby bez meškania. Požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu v zmysle článku 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania na súde prvého stupňa presahujúce dobu jedného mesiaca.

Súd prvého stupňa mal žiadosť obžalovaného o prepustenie z väzby zo dňa 10. 08. 2016 k dispozícii už dňa 12. 08. 2016. O 6 dní neskôr predsedníčka senátu nariadila neverejné zasadnutie na termín 22. 08. 2016, čo s prihliadnutím na potrebu naštudovať spisový materiál a vykonať úkony smerujúce k realizácii výsluchu obžalovaného bolo súladné s požiadavkou neodkladnosti. Dňa 18. 08. 2016 však prísediaca oznámila, že sa úkonu nezúčastní z dôvodu dovolenky mimo Bratislavy. Vzhľadom na neexistenciu právnej úpravy zastupovania prísediacich došlo k zmene termínu neverejného zasadnutia na 26. 08. 2016. Na neverejné zasadnutie sa však nedostavil tlmočník, pričom v spise absentuje čo i len úradný záznam o tom, že tlmočník bol na neverejné zasadnutie predvolaný. Sťažnostný súd na tomto mieste vzhliadol pochybenie, ktoré nedôvodne predĺžilo konanie o žiadosti o prepustenie z väzby, keď nič nebránilo súdu prvého stupňa, aby tlmočníka o neverejnom zasadnutí informoval už dňa 18. 08. 2016, kedy už bolo známe, že toto sa v pôvodnom termíne neuskutoční, a ak by sa tlmočník ustanoviť nemohol, nič nebránilo pribrať do konania iného tlmočníka (ktorý je na rozdiel od prísediaceho osobou zastupiteľnou). Na uvedenom nič nemení ani vyhlásenie obžalovaného, že súhlasí s rozhodnutím o žiadosti až dňa 13. 09. 2016, pretože obžalovaný nie je osobou, ktorej Trestný poriadok priznáva právo konvalidovať nedostatočnú organizáciu neverejného zasadnutia predsedom senátu jeho súhlasom.

Zároveň však sťažnostný súd poukazuje na také závery aplikačnej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. II.ÚS 44/07), podľa ktorých rýchlosť rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby nie je v priamej príčinnej súvislosti so zákonnosťou jej ďalšieho trvania. Ak sa rozhodovalo o žiadosti o prepustenie z väzby s priedahmi, osoba

vo väzbe sa môže domáhať finančného odškodnenia, ale takéto priesťahy podľa Dohovoru nezaručujú právo na prepustenie z väzby (napr. Alojz c/a Slovenská republika).

Pre vyčerpanie sťažnostných námietok obžalovaného sťažnostný súd ešte dodáva, že za zločiny, ktoré sú obžalovanému [REDAKOVANÉ] kladené za vinu, zákon ustanovuje trest v trestnej sadzbe 3 až 8, resp. 7 až 10 rokov, preto dĺžka doterajšej väzby nie je vzhľadom na hroziaci trest v rozpore s požiadavkou primeranosti zásahov do základných ľudských práv. Tvrdenia obžalovaného o spolupráci prokurátora so spoluobžalovanými nemajú vnútornú logiku, keďže tak obžalovaná [REDAKOVANÉ] ako aj obžalovaný [REDAKOVANÉ] učinili neodvolateľné vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, že sú vinní, pričom takéto vyhlásenia priam vylučujú ich beztrestnosť. Svoje vyhlásenia vykonali pred súdom a bez akejkoľvek ingerencie prokurátora. Pokiaľ ide o obžalovaným tvrdenú pasivitu prokurátora pri vykonávaní výsluchov obžalovaných, najmä pri odstraňovaní rozporov, je úlohou súdu prvého stupňa pri rozhodovaní o vine či nevine vyhodnotiť vierohodnosť dôkazov aj so zreteľom na prípadné rozpory vo výpovediach obžalovaných či svedkov. Prokurátor je procesne samostatnou procesnou stranou a je len na ňom, aký procesný postup súdu navrhne a aké otázky v rámci ním vykonávaného výsluchu položí, rovnako ako je tomu aj v prípade obžalovaného. Nič teda nebránilo obžalovanému (obhajcovi) navrhnúť postup podľa § 258 ods. 4 Trestného poriadku (odstraňovanie rozporov vo výpovediach), ak sa podľa neho vo výpovediach obžalovaných vyskytli rozpory. K poslednej sťažnostnej námietke nadriadený súd uvádza, že povinná obhajoba v zmysle § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku vzniká až momentom vzatia obvineného do väzby, a nie už obmedzením jeho osobnej slobody, odkedy má, samozrejme, právo byť zastúpený obhajcom. Zo zápisnice o výsluchu zadržaného podozrivého zo dňa 28. 01.2014 vyplýva, že obvinený súhlasil s vypočutím bez prítomnosti obhajcu a výslovne uviedol, že si žiadneho nevolí. Sťažnostný súd v tejto časti nezistil žiadne porušenie zákona.“

32. Ústavný súd posudzujúc uvádzané právne závery krajského súdu dospel k záveru, že tieto závery nie sú rozporné ani svojvoľné a zodpovedajú ustálenej aplikácii použitých právnych predpisov. Možno tiež konštatovať, že tieto závery vyplývajú z podrobného preskúmania spisového materiálu existujúceho v čase rozhodovania krajského súdu v trestnej veci sťažovateľa zabezpečeného v rámci prípravného konania i následného konania pred okresným súdom, ktorého výsledky sú popísané v texte odôvodnenia

uznesenia. Z obsahu uznesenia krajského súdu nadväzujúceho na uznesenie okresného súdu teda vyplýva, že konajúce súdy sa zaoberali všetkými skutočnosťami relevantnými pri rozhodovaní o väzbe, ako je existencia a dôvodnosť obvinenia proti sťažovateľovi, existencia dôvodov trvania preventívnej väzby a dôvodov vylučujúcich použitie inštitútov nahradzujúcich väzbu. Ústavný súd považuje uznesenie krajského súdu za odôvodnené ústavne konformným spôsobom.

33. Možno tiež konštatovať, že krajský súd ústavne konformne (s poukazom na relevantnú judikatúru ústavného súdu – II. ÚS 44/07) odôvodnil aj svoj názor o tom, že rýchlosť rozhodovania okresného súdu o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby nie je v priamej príčinnej súvislosti so zákonnosťou ďalšieho trvania jeho väzby, čo výsledkom tohto konania potvrdzuje aj ústavný súd.

34. Vzhľadom na už uvedené tak ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie krajského súdu nie je prejavom svojvôle, teda nie je arbitrárne a nemožno ho považovať za zjavne neodôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojim vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tieto natoľko odchyľli od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

35. Podľa názoru ústavného súdu uznesenie krajského súdu sťažovateľom namietané nedostatky nevykazuje, a preto ústavný súd nie je na jeho meritórne preskúmanie oprávnený. Vzhľadom na uvedené nemá ústavný súd žiaden dôvod spochybňovať závery, ku ktorým krajský súd dospel. Napokon aj rýchlosť rozhodovania krajského súdu o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu (12 dní od predloženia spisu krajskému súdu do jeho vrátenia okresnému súdu, resp. 14 dní do doručenia uznesenia krajského súdu sťažovateľovi) je potrebné hodnotiť ako zlučiteľnú s obsahom sťažovateľom označených práv zaručujúcich okrem iného aj urýchlené rozhodovanie súdnych orgánov o zákonnosti jeho ďalšieho držania vo väzbe, pochybnosť o čom bola v zásade dôvodom na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie aj v časti smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu.

36. Ústavný súd preto vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu vrátane postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, nevzhladol dostatok dôvodov na vyslovenie porušenia označených práv uznesením krajského súdu, následkom čoho sťažnosti v tejto časti nevyhovel.

37. Vzhľadom na záver ústavného súdu o tom, že sťažovateľom označené práva uznesením krajského súdu porušené neboli, nebolo možné vyhovieť ani jeho návrhom na zrušenie uznesenia krajského súdu a na vyslovenie príkazu, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

38. Obdobne ústavný súd nepristúpil ani k priznaniu žiadaného finančného zadost'učinenia, keďže toto bolo sťažovateľom žiadané len od krajského súdu, ktorý však svojím postupom označené práva sťažovateľa neporušil.

39. Vzhľadom na možnosť (a nie povinnosť) v odôvodnených prípadoch uložiť podľa výsledku konania niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi jeho trovy (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ako aj s prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľ si úhradu žiadnych trov nenárokoval, ústavný súd o priznaní úhrady trov konania sťažovateľovi (ako čiastočne úspešnému účastníkovi v konaní) ani nerozhodoval.

40. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2017